

האם סין היא מדינה מושחתת?

שניים סינים ו... זהב

בישראל - מי שממנה קרובים ומקורבים לכהונות רמות, עומד למשפט • בסין - מי ש"שותל" יותר מקורבים בחברות ובצמתים מרכזיים - זוכה בכוח, בכבוד ובהערכה • האם למושג שחיתות יש פירושים שונים במדינות שונות? ומה קורה כאשר חברה סינית מעתיקה את הלוגו של חברה יפנית ומשווקת בדרך זו את מוצריה? היכן זכויות הקניין? ומי זכתה בתביעה? ד"ר חנה אורנוי עושה סדר במושג השחיתות השלטונית בסין ביחס למדינות אחרות

« ד"ר חנה אורנוי

... "על פי הטענות, שפורסמו לראשונה על ידי העיתון תונאי יואב יצחק, בעת שאולמרט כיהן כממלא מקום שר האוצר ב-2005 הוא פעל לכאורה כדי לסייע לידי דו, איל הנדל"ן האוסטרלי פרנק לואי, במכרז למכירת גרעין השליטה בבנק לאומי, ובפעולותיו עבר עבירות של מרמה והפרת אמונים" (הארץ 26.10.06).

נראה כי ההמלצה המתבקשת לנאשמים: בשום תעברו לסיין

הן במערב והן במזרח קיימים יחסים חברתיים בין שותפים המנוצלים לעשיית עסקים. במערב התפיסה כלפיה סוג התנהגות מסוג זה היא שלילית, ואף נחשבת כלא-חוקית, ועל הפרט מופעל לחץ חברתי לא לנצל את הרשתות החברתיות הללו. ניצול של קשרים חברתיים נתפס כלא-אתי, והתאגיד והפרטים המועסקים בו נדרשים לזכות ביתרון תחרותי על בסיס כישוריהם ולא על בסיס קשרים קיימים. במקרים של מכרזים הדבר מדגיש את הסוגיה האתית, כיוון שקיימת פגיעה בחוק המכריזים ובפעילות השוק החופשי.

בסין הדברים שונים. החברה דווקא לוחצת על הפרט לשמר את הרשת החברתית, וה-Guanxi - אותה רשת

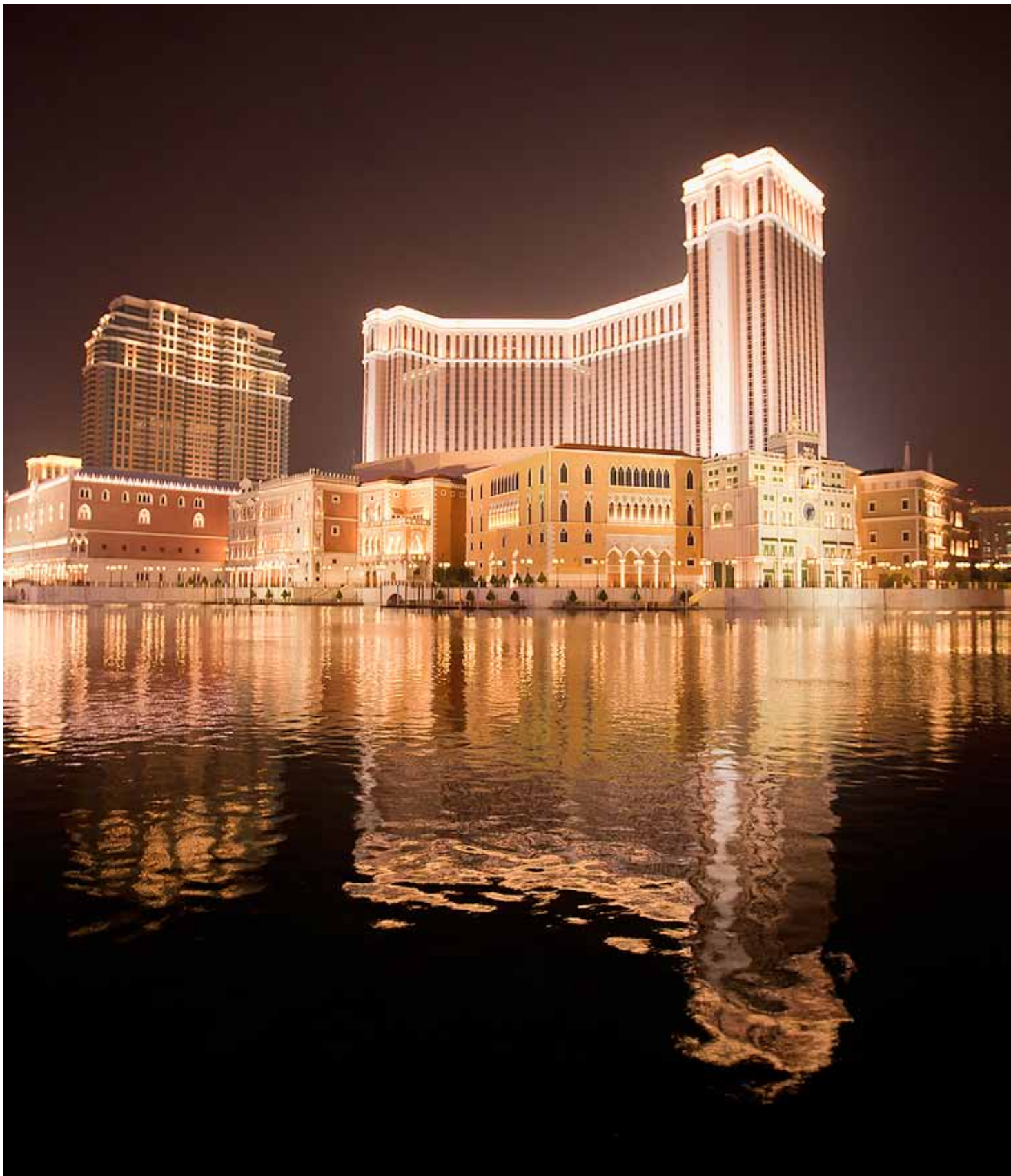
חלק מהזרים שעבדו בסין טוענים שסין היא אחת המדינות המושחתות בעולם, אולם נראה שזה נכון אך באופן חלקי. מנהלים מערביים מתקשים לקיים בסין את הסטנדרטים שבהם הם מורגלים במערב, עקב העדרן של תבניות חוקתיות המעגנות את כללי האתיקה, ובשל הצורך בקשרים אישיים לעשיית עסקים. ב-1993 יצאה סין באופן רשמי בקמפיין לחימה בשחיתות. מאז נעשתה התקדמות מועטה באופן יחסי.

תופעת הקשרים האישיים - "שמור לי ואשמור לך"

שתי דוגמאות שונות מישראל, כאשר השנייה כלל לא הגיעה לדין משפטי כלשהו:

... "עוד נכתב בכתב האישום כי צחי הנגבי התגאה ברשימה של 74 מינויים, שנעשו על-ידו בתקופה קצרה במשרד לאיכות הסביבה. הנאשם פעל במהלך כהונתו לקידום מינויים של עשרות חברי מרכז ומקורביהם, מרבי תם למשרות ולתפקידים זוטרים במשרד ובגופים החיצוניים הקשורים למשרד" (ידיעות אחרונות, 25.9.06).

חברתית - היא חשובה מן החוק, לגיטימית ומותרת.

הרקע לשיטת הקשרים האישיים

הקשרים האישיים מהווים דרך חיים בסין. מדובר ברשת של קשרים חברתיים ונאמנויות אישיות הכוללות אחריות של הפרט כלפי האחר. המילה GUANXI מורכבת משתי המילים: Guan - שתרגומה המילולי הוא דלת או מחסום, ו-Xi - שמשמעותה "לסדר" או "לקשור קצוות". המשמעות היא, שדלתות נפתחות ומחסומים נפרצים באמצעות הקשרים הנכונים. התכונות הנדרשות ליצירת ה-Guanxi הן: אינטימיות, נאמנות ומחויבות הדדית.

הבסיס ל-Guanxi יכול להיות קירבה משפחתית, סביבה חברתית משותפת, קירבה גיאוגרפית ועוד. Guanxi המבוסס על קירבה משפחתית הוא החזק ביותר. ניתן לבנות מערכת יחסי Guanxi דרך מתווך, כלומר, אם אדם א' מעוניין בקשרי Guanxi עם אדם ב' ואין לו הבסיס המשותף לכך, הוא יוכל להיעזר באדם ג', אשר לו קשר משותף עם א' ועם ב'. מכיוון ש-Guanxi היא מערכת יחסים אישית והדדית, אשר לפעמים אינה מוחשית וטומנת בחובה מחויבות שאין צורך להכביר עליה במילים, יש לטפח אותה ולשמר אותה כל הזמן על ידי Renqing (נתינת טובות) ו-Huibao (טובות הדדיות). אם אחד הצדדים יסרב להחזיר טובות הנאה, הוא יחשב כלא-מהימן, ייפגע שמו הטוב, ומערכת ה-Guanxi שלו תיפגע. Guanxi שניזוק כמעט לא ניתן לשקם. הקשר החברתי והנאמנויות האישיים נחשבים חשובים יותר מסטנדרטים משפטיים וצדק, ולכן ה-Guanxi עוקף את החוקים וחשוב מהם.

ראשיתה של התופעה כבר לפני 2,000 שנה בסין העתיקה. החברה הסינית המסורתית נבנתה סביב מסגרת משפחתית, שהיוותה את הגרעין, ובין בני המשפחה השונים היו יחסים של אמון הדדי, נאמנות וכבוד, ומי שנמצא מחוץ למסגרת המשפחתית זכה ליחס של "חוסר אמון". הרשת החברתית התחזקה במהלך הדורות והפכה להכרח הישרדותי מפני התהפוכות השלטוניות, הרעב והמצוקות הכלכליות שהתחוללו בסין במהלך השנים. כיום התרחבה הרשת החברתית כך שהפרט יכול להיות קשור ל-Guanxi של אלפי אנשים.

אנשים הנמצאים באותה רשת חברתית מחויבים זה לזה באופן כמעט טוטלי. והם מחויבים לקוד של כבוד, הגינות וצדק. פרט שנתפס כלא מחויב ל-Guanxi מסתכן בפגיעה במעמדו החברתי.

העובדה שבסין הנאמנות לקבוצה, יחסי גומלין, שיתוף פעולה ומיקוד בטובת הכלל על פני טובת הפרט נמצאים בעדיפות ראשונה לפני טובת האינדיבידואל, מחזקת את תופעת הרשתות החברתיות הללו.

השפעת הקשרים על קבלה לעבודה

"מנהל המשרד הסיני התקבל לעבודה משום שהיה נשוי

לבת של שר הפנים לשעבר. בסין, שר הפנים זה כמו

אלוהים..." (ישראלי בסין)

בסין ישנם מצבים בהם נבחרים לתפקיד אנשים שכלל אינם מתאימים אליו אבל יש להם Guanxi מפותח. מנהלי פירמות סיניות מחפשים Guanxi עם בכירים ופקידים ממשלתיים על מנת לזכות באישורים, בביטול קנסות וכדומה. לפיכך, תאגידי סיניים יעדיפו לקבל לעבודה עובדים ומנהלים שהם בעלי קשרים חברתיים רבים עם עובדי ממשלה אשר יכולים לקדם את האינטרס של התאגיד, מאשר עובדים ללא קשרים במשרדי ממשלה.

ה-Guanxi עוקף את חוקי שוויון ההזדמנויות ואיסור האפליה, ולכן תהליך גיוס ומיון העובדים נעשה באמצעות הפעלת קשרים. ההתנהלות במקום העבודה היא על בסיס "חבר מביא חבר". אופן הגיוס המועדף הוא המלצות פנימיות. עובדים קיימים ממליצים על מועמדים לתפקיד, ויש גם ארגונים המעניקים בונוסים לעובדים שהמליצו על אנשים אשר התקבלו לעבודה.

המנהלים משתמשים ברשתות החברתיות שלהם על מנת להחזיר טובה לחברים ומכרים, ומאיישים באמצעותם את המשרות. בארצות המערב גורר איש מסוג זה ביקורת מרובה, ולפיכך במוסדות רבים אסור לבני משפחה אחת לעבוד באותה חברה. בסין לא כך פני הדברים. חברה המעוניינת להשתמש בקשרים חברתיים של חברה אחרת או של איש ממשל בסין תהיה מחויבת בבוא העת להעסיק את אנשיו ואת בני משפחתו.

התאגיד לעיתים "תופר תפקידים" לפי הדרישה של בעל הקשרים החברתיים. דבר זה לא נתפס כשחוד, מכיוון שאין מדובר בהעברת טובות הנאה או בתשלום עבור עזרה. הסיוע ניתן על פי היכרות עם המבקש, והוא נובע לא מרצונו של הנותן לזכות בהטבה כלכלית, אלא מתפיסתו לגבי חשיבות השמירה על היחסים החברתיים.

השפעת הקשרים האישיים על זכייה במכרזים

"הרבה מאוד מכרזים הם מכורים. הכול בנוי על קשרים, ואני מודה שאנחנו מפסידים לכן הרבה מאוד מכרזים. אתה כבר יודע לזהות מתי זה מכור. למשל, כאשר קיבלת זמן של יום עד יומיים בלבד לענות על המכרז. לרוב זה מכור למתחרים סיניים אשר יש להם הרבה קשרים, מחירים זולים, ויכולת להתחייב על לוח זמנים קצר" (ישראלי בסין).

מכרזים בעיניים מערביות הם לכאורה כלי בתחרות חופשית, שבה כל משתתף מציע את הצעתו, וההצעה שעונה בצורה הטובה ביותר על צורכי הפרויקט היא הזוכה. שימוש בקשרים אישיים על מנת לזכות ביתרון במכרז פוגע, על פי תפיסה זו, בתחרות החופשית, שהיא הבסיס הנורמטיבי של המכרז.

בסין, שבה לרשתות החברתיות תפקיד נרחב וקיים שימוש רחב ב-Guanxi, החברות הסיניות נוטות

תאגידיים סיניים יעדיפו לקבל לעבודה עובדים ומנהלים שהם בעלי קשרים חברתיים רבים עם עובדי ממשלה שיכולים לקדם את האינטרס של התאגיד

שהסיבה לכך היא הצורך להתנהג על פי הקודים הרצויים בסין. 63% מהם ציינו שלדעתם, לו היה המכרז "נקי", הם לא היו נבחרים. נתונים נוספים מראים כי 5%-3% מעלות הפעילות של ארגונים בסין (שהם כ-3-5 ביליון דולר בשנה) מושקעים ביצירה ובתחזוקה של ה-Guanxi.

היתרונות הנוספים של הקשרים האישיים

באמצעות הפעלת קשרים אישיים מצליחה החברה המקושרת ברשת חברתית עמוקה של ספקים ולקוחות לתת מענה מהיר וטוב יותר לעומת חברה ללא רשתות חברתיות, וזאת בהיבטים הבאים:

- הקשרים מקלים על תהליכי גיוס עובדים
- הקשרים מאפשרים זכייה בפרויקטים
- הקשרים מאפשרים קיצורי דרך באספקת סחורות
- הקשרים מאפשרים להזיל את מחירי הרכישה של מוצרים על ידי קיצור צינור השיווק והגעה ישירה למפעל המייצר ללא מתווכים
- הקשרים מאפשרים לבטל קנסות

"לתפור" מכרזים למקורבים, על ידי כיפוף הדרישות למה שמציע התאגיד שבו מעוניינים לבחור, או לחלופין - הדלפה לתאגיד על הצעות המכרז האחרות, כך שיוכל לשפר את הצעתו.

במערכת מסוג זה יש לקשרים החברתיים בוועדות מכרזים ממשלתיות חשיבות רבה.

כאשר החברה המערבית מעוניינת לפעול בסין ולזכות במכרזים בתחום מסוים, עליה לנסות לקשור קשרים באמצעות האנשים "הנכונים", שיספקו לה מידע, ויסייעו לה בפעילותה בסין. ללא ניצול הרשתות החברתיות, החברה תתקשה לזכות במכרזים ובפרויקטים. במחקרים שבוצעו בקרב חברות מערביות שזכו במכרז בסין נמצא, כי 72% מן החברות נרשמו למכרז באמצעות חברה סינית מקומית. כמו כן נמצא, שלמען הזכייה יצרו רבות מהן תפקידים עבור מנהלים סיניים מקומיים שטיי פלו בבקשות למכרז.

מחקר אחר מצא ש-85% מהמנהלים שהצהירו שהם משתמשים ב-Guanxi לצורך זכייה במכרזים טענו

- הקשרים מאפשרים להוריד את מחירי ההשתתפות בפיתוח
- הקשרים מאפשרים לקצץ בתשלומי מיסים
- הקשרים מאפשרים להשיג את נכונות המדינה להעניק מענקים, הלוואות ואשראי בתנאים טובים נמצא שהשימוש ברשתות חברתיות עשוי לחסוך לפירמה זרה המעוניינת לחדור לסין עד 45% מהעלויות הראשוניות שעליה לשלם עם כניסתה.

על מנת שחברה זרה תצליח בסין עליה לבחור שותף מקומי בעל רשתות חברתיות שישתלבו נכונה עם המאפיינים האסטרטגיים של החברה הרב-לאומית. חשיבותו של הדילר המקומי, מיומנותו ורמת קשריו מכרעת לכן עבור הפירמה. בתמורה, המשתמש בקשרים מחויב גם הוא לשלם "פרס" עבור העזרה - "סידור עבודה" לקרוי בים, רכישת מוצרים ממקום אחר ועוד.

הפרות הקניין הרוחני

סין נחשבת מקור גדול ביותר לסחורה מזויפת. ביולי 2004 פרסמה נציגות ארצות הברית גינוי במסגרת החלטה 576 באו"ם עקב התמשכות הפרות חובקות עולם של קניין רוחני בסין. רשויות אכיפת החוק האמריקאיות דיווחו, כי פעילותם של יצרני המוצרים המזויפים בסין גורמת נזק בהיקף של 2.3 מיליארד דולר לעסקים שונים בארצות הברית בכל שנה. חברות רבות סובלות מגניבת ידע וטכנולוגיות, בעיקר על ידי עובדים של אותן חברות בסין. מקרים של גניבת דגמים ומיפרטים טכניים רווחים מאוד בעיקר בתחום האלקטרוניקה.

דוגמא אחת של הפרות קניין רוחני היא תביעתה של חברת "סיסקו" מערכות האמריקאית נגד חברת "הואווי" הסינית. "סיסקו", המייצרת נתבים ומפסקים אלקטרוניים, הגישה תביעה נגד חברת "הואווי טכנולוגיות" (Huawei Technologies), חברה מקבילה אשר מובילה בתחומה בשוק הסיני ובשוק הבינלאומי. לטענת "סיסקו", "הואווי" העתיקה וגנבה, לכאורה, מידע בנוגע למוצרים שאותם מוכרת החברה, כולל קודים מקוריים, מדריכים טכניים, וחומרים שמורים נוספים, ובנוסף הפרה מספר פטנטים רשומים של החברה. "סיסקו" הגישה את התביעה בבית משפט אמריקאי, ודרשה כי כנגד החברה הסינית יינקט האמצעי הנוקשה ביותר בתחום זכויות הקניין - צו מניעה מיידי המורה על השמדת כל מוצריה של "הואווי טכנולוגיות" שיובאו לארצות הברית.

"סיסקו" משכה את התביעה בחזרה עוד בטרם דן בית המשפט בתביעתה, מכיוון ש"הואווי" ביצעה שינויים בכל מוצריה המבדילים אותם ממוצרי "סיסקו", ומסרה שתמשיך לפעול על פי ההסכם שנכרת בינה לבין החברה. מנגד, "סיסקו", שחששה כי התביעה שלה נגד החברה הסינית הגדולה תפגע בתדמיתה ובצמיחה שלה בסין, חזרה בה. דוגמא אחרת היא תביעתה של חברת המכונות

היפנית "טויוטה" נגד קבוצת "גילי" הסינית. "טויוטה" טענה בבית המשפט, שחברת "גילי" העתיקה את לוגו החברה, והונתה את לקוחותיה בטענה שהיא מוכרת רכבים בעלי מנוע של "טויוטה" הידועים באמינותם. "טויוטה" סיפקה עדויות רבות לטענותיה, כולל עדות של מנהל שיווק של חברת "גילי", שבה הודה כי חברתו נוטה לאמץ סמלים מצליחים מחו"ל על מנת להגדיל את המכירות של החברה.

"טויוטה" תבעה את גילי על סך 1.7 מיליון דולר, אך הפסידה בתביעה בבית המשפט הסיני. בית המשפט בבייג'ין קבע, שלא בוצעה הפרה של זכויות הקניין של "טויוטה", והוא לא מצא דמיון בין הלוגו של החברות. בית המשפט בחר להתעלם מסקר שביצעה חברת "טויוטה", שהראה כי שניים מתוך שלושה נסקרים זיהו את הלוגו של "גילי" כלוגו של "טויוטה".

חברת Yamaha (חברה יפנית ליצור אופנועים) הקימה מיזם עם שותף סיני באמצע שנות ה-90 של המאה הקודמת, והשקיעה 93 מיליון דולר ביצירת 3 מנועים חדשים. כמו חברות לפניה, היא הייתה צריכה לחלוק את הידע עם השותף הסיני למיזם, אלא ש-4 חודשים לפני שיגור המודלים החדשים החלו לצוץ חיקויים של המודל בכל מיני שווקים בעולם. התברר, שהשותף הסיני מכר את הטכנולוגיה היפנית למתחרים, והחברה היפנית הפסידה כסף רב.

הבעיה המרכזית היא בעיה של אכיפת החוק. על אף שהחקיקה הסינית עברה תהפוכות רציניות לאחרונה, קיים מחסור בכוח אדם בעל מומחיות חוקית וטכנית להפעלת החוקים החדשים. בבתי המשפט ובסוכנויות באזור בייג'ין ושנחאי חשיבות זכויות הקניין מוכרת יותר, אך במחוזות הנידחים יותר בסין היא מוכרת הרבה פחות. החוק הסיני אוסר על רישום פטנטים שפוגעים בחוק הסיני או במוראל העם, כאשר לא ברור מה הכוונה בפגיעה זו. כמו כן, פקידים מקומיים מתנגדים לחוקי שימור זכויות הקניין מתוך תפיסה שהם פוגעים במחיה של המקומיים, וכי מעצר של מפירים ימנע יצירת מקור מות עבודה נוספים עבור המקומיים.

דרכי התמודדות

אחת המדינות המנסות להתמודד באופן אינטנסיבי עם הפרות הקניין הרוחני בסין היא יפן, אשר דיווחה שבשנת 2005 נפגעו 66.3% מהחברות ביפן בצורה כלשהי מהפרת זכויות קניין מצד חברות סיניות. הכוונה היא להפרות של זכויות יוצרים ופטנטים, אולם מדובר גם בהענקת שם החברה. כלומר, על המוצרים שמייצרות בסין חברות מקומיות מוטבע שם ולוגו החברה היפנית, ובכך מוצרים אלה הופכים למוצרים מזויפים.

כבר ב-2002 הקימו חברות יפניות, בשיתוף ממשלת יפן, איגוד בשם: International Intellectual Property Protection Forum. ארגון זה משך חברות מתחומים

על מנת **שחברה זרה** תצליח בסין עליה לבחור **שותף מקומי** בעל רשתות חברתיות שישתלבו נכונה עם המאפיינים האסטרטגיים של החברה הרב לאומית

חברת המכונות היפנית "טויוטה" הגישה תביעה נגד חברת "גילי" הסינית. "טויוטה" טענה בבית המשפט, שחברת "גילי" העתיקה את לוגו החברה והונתה את לקוחותיה בטענה שהיא מוכרת רכבים בעלי מנוע של "טויוטה" הידועים באמינותם

משום שבתרבות היפנית קיימים קווים דומים לאלה של הסינים, הנשענים על תורת קונפוציוס, אשר דוגלת ביצירת הרמוניה בתוך החברה. השיטות הלא-ישירות הללו של היפנים יוצרות פורומים של דיונים פתוחים ודיאלוג עם השותף הסיני.

האמריקאים החלו לצמצם מעט את שיטות האיזמים וההפחדה כלפי סין, וכתוצאה מכך השתפרו חוקי ההגנה והאכיפה על זכויות הקניין בסין. בעבר שררה מתיחות רבה בין סין לארצות הברית, אשר פוררה כל סיכויי לשיפור המצב. השימוש התכופ באיזמים מצד ארצות הברית גרם עוינות מצד העם הסיני, עזר לממשלה לא לעודד פיתוחי חוקים להגנת זכויות קניין, גרם לכך שסין שיפרה את יכולותיה להתנגד לדרישות האמריקאים, ומהימנות ארצות הברית נפגעה עקב איזמי הסרק.

אחת השגיאות שביצעה ארצות הברית הייתה בשנת 2003, בביקור שערכה משלחת מסחר שמטרה תה הייתה לאיים על המשך היחסים המסחריים עם סין. האמריקאים איימו, כי אם סין לא תשפר את יחסה

שונים, שלכולן הייתה מטרה משותפת: ליצור הגנה טובה יותר על זכויות הקניין שלהן בסין. ריכוז מאמצים זה יצר השפעה גדולה יותר ברשויות החוק, כאשר גופים אלה פנו עם בעיות פוטנציאליות של הפרת זכויות קניין.

בנוסף לכך החלו חברות יפניות להרחיב את מאמצייהן המשותפים באמצעות יסוד קבוצה שנקראת: Intellectual Property Group (IPG). ל-IPG יש משרדים בשנחאי ובערים נידחות, שבהן קיימת פעילות ייצור זיופים. משרדים אלו מקיימים סמינרים הסברתיים, ומאפשרים לחברות יפניות לקיים דיאלוג עם רשויות סיניות, כדוגמת משרד המשפטים הסיני. כמו כן הם מנסים לאסוף מידע מודיעיני על ידי הצבת מומחים מתחום שמירת זכויות הקניין בסין לצורכי איסוף מידע בזמן אמת.

קיים הבדל בגישה של יפן לעומת הגישה של ארצות הברית בהתמודדות עם הפרות קניין רוחני בסין, הנובע מהבדלי התרבויות ביניהן. יפן נוקטת גישה "רכה" יותר בטיפול בנושא מול הסינים בהשוואה לארצות הברית,

לזכויות הקניין, תעלה ארצות הברית את המכס על סחורות המיובאות מסין. איומים אלה אף הושמעו בפומבי על ידי יו"ר איגוד המסחר בסין. התנהגות ישירה זו התערלמה מהשלכות שיווצרו מהכפשה כה בוטה בפני העם הסיני, ועוד על ידי משלחת נכבדה.

חברות זרות בסין החלו לאמץ דרכים "להסתדר" עם הפרות הקניין הרוחני. לדוגמא, חברות כמו IBM ו"אינטל" שיבצו את התוכנות שלהן במוצרים אחרים. כהגנה, הן הוסיפו קודי דמה לתוכנות שלהן על מנת לזהות גניבות מהמוצרים השמורים שלהן. "אינטל", בנוסף לכך, משתדלת להתקדם במהירות בפיתוחיה, כך שעד שיעתיקו את התוכנות שלה, הן כבר יהיו מיושנות. חברות בינלאומיות רבות, הבאות להקים שותפויות אסטרטגיות עם חברות סיניות מקומיות, מעבירות ידע מיושן, או מסתירות ידע מתוך חשש ללימוד תחרותי מצד הסינים. מיקרוסופט נאבקה בתוכנות פיראטיות בסין ובשאר חלקי העולם על ידי הוספת התוכנה שלה לכל מחשב חדש, ועל ידי חינוך הלקוחות לחשיבות מניעת ההעתיקות וכיבוד זכויות הקניין שלה. חברות כגון IBM, GE, ו"קודאק" סומכות על מדיניות אימון ההון האנושי שלהן כך שהעובדים יהיו נאמנים לחברה.

חברות אחרות הפרידו את מחלקת המחקר והפיתוח שלהן, כך שאף עובד לא ייחשף לכל הקניין הרוחני של כל הפרויקט. חברות נוספות קובעות סדרי עדיפויות לגבי מיגוון הנכסים שלהן, מחלקות אותם על פי מידת הסיכון, ומציבות את הקניין הרוחני במדיניות שבהן רמת הסיכון להפרת הזכויות היא נמוכה. במקרה זה, סין תהיה אחת מארבעה האזורים המסוכנים ביותר. חברה מסוימת אפילו מימנה קורס בנושא חוקי פטנטים באוניברסיטת Tsinghua שבבייג'ין - על מנת להשיג עובדים-לעתיד לחברה.

בשנים האחרונות חל שיפור משמעותי בסיכויים של חברה זרה בסין להגן על זכויות הקניין הרוחני ואף לזכות בפיצויים כספיים. הממשלה הסינית הבינה, כי עליה לעשות מעשה, והחלה לנקוט מאמצים מסוימים לשיפור האכיפה של קניין רוחני. ייתכן כי הדבר נובע בכל זאת מהתחזקותן של קבוצות לחץ בארצות הברית, המבקשות להטיל מכסי מגן על יבוא מסין, כשהן מציינות את חוסר האכיפה הסינית בכל האמור בזכויות קניין רוחני כסיבה טובה להטלת מכסים גבוהים.

סין ביצעה התאמה דרסטית בחוקיה, על מנת להתאימה להסכם זכויות קניין רוחני מסחרי (TRIPS), ועל אף שלא כל הבעיות נפתרו, נראה כי הממשל הסיני החל להיות מודע לכך ששמירה טובה על זכויות הקניין הרוחני היא גורם מפתח לעתיד הכלכלי של סין. בתיאום עם TRIPS הורחב חוק הפטנט הסיני מ-15 ל-20 שנה, וכמו באירופה, נצמדת סין לשיטת "המגיש הראשון". ההחלטות הסופיות לגבי "שם מסחרי" הוצאו מתחומי משרד הפטנטים הסיני, והועברו למינהל

למרות קביעת חוקים נגד הפרות של קניין רוחני בסין, קיים קושי ליישם בפועל את החוקים, בעיקר במערכת המשפטית המקומית. אך גם מצב זה הולך ומשתכר, וניתן לראות מדי פעם באמצעי התקשורת המקומיים סיפורים על הטלת קנסות, החרמת מוצרים, פשיטות על מפעלים, וכליאתם של עבריינים

לשמות מסחריים. בתחילת שנת 2006, במטרה לצמצם את הפיראטיות בתחום התוכנות, הורתה הממשלה הסינית להתקין מראש תוכנות חוקיות בכל המחשבים הנמכרים במדינה.

למרות קביעת חוקים נגד הפרות של קניין רוחני בסין, קיים קושי ליישם בפועל את החוקים, בעיקר במערכת המשפטית המקומית. אך גם מצב זה הולך ומשתכר, וניתן לראות מדי פעם באמצעי התקשורת המקומיים סיפורים על הטלת קנסות, החרמת מוצרים, פשיטות על מפעלים, וכליאתם של עבריינים בתחום זה. עם זאת, נראה כי יעבור עוד זמן בסין, אפילו עוד שנים רבות, כדי להגיע לרמות סטנדרטיות בינלאומיות של זכויות הקניין הרוחני.

המתנות

"לא מעט עניינים זזים ועסקאות נסגרות בזכות מעט פות... לא בהכרח מעטפות של כסף, אלא לעיתים מדובר

בסין, הזמנה של מנהל המועסק בוועדת מכרזים **לארוחת ערב**, משלוח **ויסקי יקר** או **חבילת סיגריות** טובה, אינם נתפסים כשוחד, אלא כצורה מקובלת להביע הערכה

בעזרת אמצעים שלטוניים ושלוט בהם בחוקים ועונשים, ובכך לא רק יימנעו מעשיית הרע, אלא גם יחושו תחושת כבוד ובושה. הנהג אותם בעזרת מעלות ושלוט עליהם בעזרת חוקים הולמים, ובכך יידעו בושה מהי, ויתרה מכך, יילכו בדרך הישר."

שיקומה של המוסריות הפוליטית היא אחת משלוש המשימות של המפלגה הקומוניסטית, ולכן, פגישות שבועיות לדיון בסוגיות מוסריות הן עניין שבשגרה בכל סוגי הארגונים המקומיים ברחבי סין.

פעמים רבות מתמנים סגן הנשיא או מנהל בארגון להיות אחראיים על הטיפול במוסריות בעבודה. מצופה מאנשים אלו להתנהג כמעין אב קדוש בכנסיה או פס"י כולו: הם מקשיבים לבעיותיהם של העובדים ונותנים להם עצה כמיטב יכולתם, וכן מצופה מהם למצוא את המשאבים הדרושים לפתרון בעיות מעשיות.

נראה אם כן כי פשוט מדובר בתפיסה מוסרית שונה!

וזה כל הסיפור כולו... &

בבילוי או בהוצאה אחרת" **(ישראלי בסין)**

"כשהגיע הכריסמס קנינו כמה ארזי יין צרפתי ללקוח הסיני. זה חייב להיות צרפתי, כי מבחינתם יין טוב נחשב רק יין צרפתי ולא שום יין אחר. בנוסף לכך, הוספנו גם אריזות של שוקולד. אחרי שהגשנו את המתנה נוכחנו לדעת שחברה מתחרה נתנה ללקוח כרטיס ברכה עשוי כולו מזהב טהור..." **(ישראלי בסין)**

בסין, הזמנה של מנהל המועסק בוועדת מכרזים לארוחת ערב, משלוח ויסקי יקר או חבילת סיגריות טובה, אינם נתפסים כשוחד, אלא כצורה מקובלת להביע הערכה.

הקשר שבין מוסר ופוליטיקה

בשונה מהמערב, שם מקור המוסר נובע מהמצפון האינידיבידואלי, בסין קשור המוסר בפוליטיקה. על-פי קונפוציוס, מוסר וממשלה הם בעלי קירבה כה רבה, עד כי כמעט לא סביר להניח שהם נפרדים. "הנהג את העם